

MUZEUM
KL PLASZOW

RAPORT Z DZIAŁAŃ
REPORT ON ACTIVITIES
2023

Oddajemy w Państwa ręce kolejny raport z działań Muzeum KL Plaszow. W 2023 roku, po zakończeniu prac projektowych, muzeum weszło w kolejny ważny etap swojej działalności i rozpoczęło realizację inwestycji. Jej pierwszym elementem były prace na terenie poobozowym, trwające od sierpnia 2023 roku. Uporządkowany teren miejsca pamięci oraz nowe elementy informacyjne i edukacyjne wprowadzają nową jakość w tej przestrzeni i ułatwiają zapoznanie się z przeszłością KL Plaszow. Równoległe z działaniami inwestycyjnymi stale rozwija się oferta edukacyjna muzeum oraz współpraca z partnerami instytucjonalnymi, rodzinami ofiar obozu i wolontariuszami.

Mamy nadzieję, że lektura raportu przybliży Państwu te i inne obszary działania naszej instytucji.

Zespół Muzeum KL Plaszow

We are pleased to present another report on activities carried out by the KL Plaszow Museum. 2023 marked the completion of design works which enabled the Museum to initiate a new important phase in its operation by launching a landscaping and development project. Its first part included works in the post-camp area carried out since August 2023. The arranged memorial site, and new information and educational features raise quality of this space, and give visitors a deeper insight into the history of KL Plaszow. In addition to carrying out landscaping and construction works, the Museum is still developing its educational offer and cooperation with institutional partners, the families of camp victims and with volunteers.

We hope that this report will acquaint you with these and other areas of our institution's operation.

KL Plaszow Museum Team

BUDOWA MUZEUM KL PLASZOW

PRACE PROJEKTOWE

W 2023 roku Muzeum KL Plaszow zakończyło opracowanie projektów wykonawczych i budowlanych w ramach zadania inwestycyjnego „Muzeum – Miejsce Pamięci KL Plaszow”. Na podstawie projektu budowlanego Grupy Projektowej GPP sp. z o.o. zostały przygotowane projekty wykonawcze dla budynku Memoriału (autor: BBC Best Building Consultants sp. z o.o.) i dla terenu po byłym KL Plaszow (autor: Grupa Projektowa GPP sp. z o.o. Borysław Czarakczew i Sławomir Kogut) oraz powstał projekt budowlany dla Szarego Domu (autor: Biuro Projektów Piotr Wolarek).

Muzeum KL Plaszow zaprezentowało wizualizacje projektów wykonawczych podczas konferencji prasowej oraz spotkania z mieszkańcami Krakowa 25 stycznia 2023 roku. Plansze z wizualizacjami można było oglądać przez kilka tygodni na dziedzińcu Muzeum Podgórze, są także dostępne na stronie internetowej Muzeum KL Plaszow:
www.plaszow.org/o-muzeum

CONSTRUCTION OF THE KL PLASZOW MUSEUM

DESIGN WORKS

In 2023, the KL Plaszow Museum finalised its work on building and detailed designs as part of the investment task named “KL Plaszow Memorial Museum”. The building design created by Grupa Projektowa GPP Sp. z o.o. was used to complete detailed designs for the Memorial building (author: BBC Best Building Consultants sp. z o.o.), for the area of former KL Plaszow (author: Grupa Projektowa GPP sp. z o.o. Borysław Czarakczew and Sławomir Kogut); also a building design was completed for the Grey House (author: Biuro Projektów Piotr Wolarek).

The KL Plaszow Museum presented visualizations of detailed designs at a press conference and a meeting with Kraków residents on 25 January 2023. Boards with the visualizations were displayed in the Podgórze Museum yard for several weeks, and can still be viewed on the KL Plaszow Museum website:
www.plaszow.org/en/about-the-museum

ROBOTY BUDOWLANE NA TERENIE BYŁEGO KL PLASZOW

2 czerwca 2023 roku podpisano umowę między Muzeum KL Plaszow w Krakowie i firmą RE-Bau sp. z o.o. na zagospodarowanie terenu po byłym niemieckim nazistowskim obozie koncentracyjnym Plaszow. Tym samym rozpoczął się pierwszy etap budowy Muzeum KL Plaszow. Podjęte w sierpniu 2023 roku prace budowlano-remontowe miały na celu podkreślenie historycznego dziedzictwa miejsca i autentyczności przestrzeni poobozowej. W ich zakres wchodziło kilka głównych obszarów: wyznaczenie granicy miejsca pamięci i zaznaczenie głównych wejść na jego teren, naprawa nawierzchni dróg i ścieżek, oznaczenie granic cmentarzy żydowskich oraz placu apelowego i ustawienie wystawy plenerowej „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”.

Granice obu cmentarzy żydowskich zostały wyznaczone za pomocą betonowych bloków, a plac apelowy otoczono opaską z grubo mielonego wapienia. W terenie dodatkowo zostały zbudowane schody prowadzące do wyżej położonych części dawnego obozu i do obszaru (do tej pory niedostępnego), gdzie znajdował się barak dziecięcy (Kinderheim).

Na betonowych nośnikach umocowana została wystawa plenerowa „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”, wytyczająca główną trasę zwiedzania. Prezentowane na wystawie treści historyczne uzupełnia 41 punktów terenowych, wskazujących położenie obiektów istotnych dla historii byłego obozu. Dopełnieniem tego przekazu są trzy okna archeologiczne oraz makiety.

BUILDING WORKS IN THE AREA OF FORMER KL PLASZOW

On 2 June 2023, the KL Plaszow Museum in Kraków entered into a contract with RE-Bau sp. z o.o. for landscaping in the area of former German Nazi concentration camp Plaszow. This marked the beginning of the first phase of construction of the KL Plaszow Museum. The building and repair works initiated in August 2023 were aimed at highlighting historical heritage at this site and the authenticity of the post-camp space. Their scope included several principal tasks: to outline the limits of the memorial site and indicate main entrances to its area, to repair the surfaces of local roads and paths, to mark the boundaries of the Jewish cemeteries and of the roll-call ground, and to mount the outdoor exhibition titled “KL Plaszow. A Site After, a Site Without”.

The boundaries of both Jewish cemeteries are marked using concrete blocks, and the roll-call ground perimeter – with a strip of coarse limestone aggregate. Additional features in the area include stairs leading to elevated sections of the former camp and to the previously inaccessible location of the children’s barrack (Kinderheim).

Concrete posts were erected to mount the outdoor exhibition “KL Plaszow. A Site After, a Site Without”, displayed along the main visiting route. The historical materials on display at the exhibition are made complete with 41 feature signs that indicate the locations of structures of importance for the history of the former camp. The message is complemented by three unearthed artefacts known as archaeological windows, and models.

W trakcie prac została także przeprowadzona renowacja posadzki Pomnika Ofiar Faszyzmu – uszkodzone płyty zostały wymienione, a całość posadzki ułożona ponownie z zachowaniem oryginalnej kompozycji architektoniczno-krajobrazowej.

Szlaki komunikacyjne zyskały nową nawierzchnię z drobnego kamienia, a na drodze biegnącej od ul. Swoszowickiej do Pomnika Ofiar Faszyzmu został położony nowy asfalt. Na terenie pojawiła się też tzw. mała architektura – ławki i kosze na śmieci.

Teren miejsca pamięci nie został ogrodzony, a jego granice są obecnie symbolicznie wyznaczone przez 23 betonowe pylony. Regulamin określający zasady korzystania z muzealnego obszaru znajduje się przy siedmiu wejściach prowadzących na teren miejsca pamięci.

Wszystkie działania inwestycyjne są finansowane przez Gminę Miejską Kraków oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Prace remontowe przy pomniku Ofiar Faszyzmu zostały zrealizowane ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w ramach grantu przyznanego przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa.

Prace zasadnicze zostały zakończone w grudniu 2023 roku, a odbiór całości prac w terenie poobozowym przesunięto na początek 2024 roku.

Więcej informacji o realizowanej inwestycji Muzeum KL Płaszów można znaleźć na stronie internetowej muzeum: www.plaszow.org/o-muzeum

The works also included renovation of the paving around the Nazi Victim Memorial: damaged paver blocks were replaced, and the entire paving laid again, preserving the original architectural and landscaping concept.

All paths in the area now have new surfaces made from fine stone aggregate, and the road leading from Swoszowicka street to the Nazi Victim Memorial was renovated by laying a new asphalt surface. Also street architecture is added, such as benches and waste containers.

The area of the memorial site is not fenced: its limits are now symbolically marked by 23 concrete poles. At seven entrances into the memorial site, regulations are displayed explaining the rules of visiting the museum area.

All project tasks are financed by Kraków Municipality and the Ministry of Culture and National Heritage. The renovation works at the Nazi Victim Memorial were completed using funds from the National Fund for Renovation of Kraków Heritage: a grant awarded by the Civic Committee for the Restoration of Kraków Heritage.

The main works were complete in December 2023, and acceptance of all works done in the post-camp area was postponed until early 2024.

More information about the project carried out by the KL Płaszów Museum can be found on its website: www.plaszow.org/en/about-the-museum

ŚWIADECTWA

Anna Stanisławska

TESTIMONIES

”

Jesteśmy już na miejscu swojego przeznaczenia. Warunki, jakie tu są, to szkoda mówić – okropne, jeszcze raz okropne. To, co było poprzednio, było rajem. Śpi się na gołych deskach bez siennika, przykrywa się jedną kołdrzyną. Przez cały dzień praca fizyczna ciężka, na powietrzu, bez względu na pogodę. Przerwy obiadowej nie ma. Obiad się je wieczór, a cały dzień się pracuje o kawałku suchego chleba. [...] Pracuję przy rozbiórce domu na Swoszowicach. Matuś kochana, jeżeli to jest możliwe, to róbcie intensywne starania, żebym mogła wyjść jak najprędzej.

We have arrived at our destination. The conditions we found here were beyond words – appalling, most terrible. What we experienced previously, was like heaven. We sleep on bare planks, without mattresses, under a thin quilt. Physical work all day long, in the open air, regardless of the weather. Without a break for lunch. Dinner is taken in the evening; all day is worked on a piece of plain bread. [...] I work on the demolition of a house in Swoszowice. Dear Mum, if you only can, take every step to get me out of here soon.

WYSTAWA STAŁA
KL PLASZOW.
MIEJSCE PO, MIEJSCE BEZ

PRACE PROJEKTOWE

Od marca do grudnia 2023 roku trwały prace projektowe nad wystawą stałą „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”, realizowane przez studio projektowe Koza Nostra z Krakowa (zwycięzcę konkursu z 2022 roku) we współpracy z grafikami z Leniva Studio sp. z o.o. z Warszawy.

Opracowany został kompletny projekt aranżacji wystawy dla Szarego Domu oraz Memoriału, jak również projekt wystawy plenerowej, ustawionej na terenie miejsca pamięci KL Plaszow.

PERMANENT EXHIBITION
KL PLASZOW.
A SITE AFTER, A SITE WITHOUT

DESIGN WORKS

From March to December 2023, design works continued on the permanent exhibition “KL Plaszow. A Site After, a Site Without”, carried out by the design firm Koza Nostra of Kraków (the winners of the 2022 competition) in cooperation with graphic designers from Leniva Studio sp. z o.o. of Warsaw.

The result was a complete design for arranging the exhibition in the Grey House and the Memorial, and a design of the outdoor exhibition eventually mounted in the area of the KL Plaszow memorial site.

WYSTAWA CZASOWA
A TEMPORARY EXHIBITION

PRZED OBLICZEM GWIAZD
TWYCH BIAŁYCH. VARDA GETZOW

Od października 2022 roku do końca lutego 2023 roku w Fabryce Emalia Oskara Schindlera (oddział Muzeum Krakowa) można było oglądać wystawę czasową prac izraelskiej artystki Vardy Getzow „Przed obliczem gwiazd Twych białych”. Wystawa została zorganizowana przez Muzeum KL Plaszow we współpracy z Muzeum Krakowa.

Varda Getzow jest córką ocalałych z Holocaustu. Obecna w jej twórczości tematyka wojny, Zagłady i postpamięci prawie nigdy nie jest wyrażana bezpośrednio. Na wystawie zaprezentowano prace artystki przedstawiające głównie postaci dzieci. Ich często umowne wizerunki skonstruowano z archiwalnymi fotografiami żydowskich dzieci z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Wystawie towarzyszył dwujęzyczny katalog.

W styczniu 2023 roku w Fabryce Emalia Oskara Schindlera odbył się pokaz filmu „Noset Hotam” („Niosąca zamię”, reż. Tal Chakim) oraz spotkanie z bohaterką filmu Vardą Getzow.

Finisaż wystawy odbył się 26 lutego 2023 roku. W ramach wydarzenia zorganizowano spotkanie „Pokój dla Ukrainy. Pokój dla każdej rodziny” („Мир Україні, мир кожній родині”) z Julią Rybińską, kuratorką, animatorką kultury i kierowniczką działu kultury Kharkiv Renovation Fund. Opowiadała ona o swoim projekcie edukacyjnym, w trakcie którego za pomocą sztuk plastycznych starała się przepracować z dziećmi i młodzieżą wojenną traumę.

UNDER YOUR WHITE STARS
VARDA GETZOW

A temporary exhibition of works by Israeli artist Varda Getzow titled “Under Your White Stars” was displayed in Oskar Schindler’s Enamel Factory (a branch of the Kraków Museum) from October 2022 through February 2023. The exhibition was organized by the KL Plaszow Museum in cooperation with the Kraków Museum.

Varda Getzow is a daughter of Holocaust survivors. The themes of war, Shoah, post-memory, addressed in her work, are almost never expressed directly. The exhibition featured works of the artist representing mainly children’s figures. Their images, often conventional, contrasted with archive photographs of Jewish children from the interwar period. The exhibition was accompanied by a bilingual catalogue.

In January 2023, Oskar Schindler’s Enamel Factory hosted a screening of the film “Noset Hotam” (“Carrying a Lesion”, dir. Tal Chakim) and a meeting with the film protagonist Varda Getzow.

A finissage of the exhibition was held on 26 February 2023. The event included a meeting titled “Peace for Ukraine. Peace for Each Family” („Мир Україні, мир кожній родині”) with Julia Rybinska, a curator, culture animator and head of the cultural department of Kharkiv Renovation Fund. She told about her educational project, wherein fine arts were used for children and young people to recover from war trauma.

Bauskizze für Juden im Lager

1
1000

”

Handwritten notes in a box, including the name 'Teofil Nussbaum' and other illegible text.

Różne były relacje między więźniami. Jedni byli do przyjęcia, inni kradli... Dostawaliśmy kromkę chleba – jeden zjadł od razu, bo uważał, że jak zje od razu, to głód mu jakoś przejdzie, jeden sobie chował po kawałeczku, jeden zbierał te okruszynki [...]. Ja sobie też chowałam, ale ktoś mi je ukradł. Wtedy pierwszy raz się załamalam. Płakałam niesamowicie. Potem wiedziałam, kto mi to zrobił. Jedna matka ukradła dla swojej córki; bo ją nie obchodziłam – ważna była córka.

ŚWIADECTWA

Teofila Nussbaum

TESTIMONIES

There were various relationships between the prisoners. Some were agreeable, others stole... We were given one slice of bread – some ate it all at once, hoping that this would somehow relieve hunger, others tried to save tiny leftovers, still others kept bread crumbs [...]. I also saved my leftovers, but someone stole them. This was the first time that I broke. You can't imagine how I cried. Then I knew who did it to me. A mother stole them for her daughter, because I meant nothing to her – it was her daughter who was important.

EDUKACJA

W 2023 roku podczas spotkań oraz oprowadzań realizowanych przez Muzeum KL Plaszow w miejscu pamięci ich uczestnicy nie tylko poznawali historię obozu Plaszow, lecz także zapoznawali się z realizacją muzealnej inwestycji. Szczególną grupą byli uczniowie krakowskich szkół, z którymi realizowaliśmy zajęcia edukacyjne wsparte przez Rady Dzielnic XIII Podgórze i XI Podgórze Duchackie, na których terenie znajduje się miejsce pamięci KL Plaszow.

W 2023 roku Muzeum KL Plaszow prowadziło także wykłady i oprowadzania dla studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku Uniwersytetu Jagiellońskiego. Współpraca ta będzie kontynuowana w kolejnych latach.

Muzeum przeprowadziło także kolejną edycję kursu dla przewodników, którego celem jest merytoryczne i metodyczne przygotowanie do oprowadzania po terenie dawnego obozu.

EDUCATION

In 2023, during meetings and guided tours organized by the KL Plaszow Museum at the memorial site, their participants not only learned the history of camp Plaszow, but also saw how work on the museum project was progressing. A special group of visitors was formed by students from Kraków schools, attending our educational classes supported by the Councils of 13th Podgórze and 11th Podgórze Duchackie districts, home to the KL Plaszow memorial site.

In 2023, the KL Plaszow Museum also organized lectures and guided tours for students from the University of the Third Age at the Jagiellonian University. This cooperation will continue in future years.

The Museum also carried out its second training programme for tourist guides, aimed to extend their knowledge of the former camp and explain guiding methods.

SPOTKANIE Z RYSZARDEM KOTARBA, AUTOREM KSIĄŻKI „ŻYDZI KRAKOWA W DOBIE ZAGŁADY (ZAL/KL PLASZOW)”

6 marca 2023 roku w Fabryce Emalia Oskara Schindlera odbyło się spotkanie z Ryszardem Kotarbą, historykiem i autorem książki „Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszow)” wydanej przez Instytut Pamięci Narodowej w końcu 2022 roku. Pozycja ta jest najpełniejszym kompendium dotyczącym historii byłego obozu Plaszow, efektem wieloletniej archiwistycznej pracy autora. Rozmowę prowadziła dr Edyta Gawron z Instytutu Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Współorganizatorami były Muzeum KL Plaszow i Muzeum Krakowa.

A MEETING WITH RYSZARD KOTARBA, THE AUTHOR OF THE BOOK “ŻYDZI KRAKOWA W DOBIE ZAGŁADY (ZAL/KL PLASZOW)”

On 6 March 2023, a meeting was held in Oskar Schindler's Enamel Factory with Ryszard Kotarba, a historian, the author of the book “Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszow)” about Kraków Jews in the times of Shoah, published by the Institute of National Remembrance in late 2022. The publication is the most comprehensive account of the history of former camp Plaszow, compiled over years of archive research done by the author. The conversation was moderated by Dr. Edyta Gawron from the Institute of Jewish Studies, Jagiellonian University. The event was co-organized by the KL Plaszow Museum and Kraków Museum.

ŚWIADECTWA

Stella Müller

TESTIMONIES

”

Staram się przeżyć, tylko tego nikt nie potrafi nauczyć. Mamusia [...] zawsze mi powtarza: „Bądź niezauważalna, może to jest jedyny sposób, aby wywinąć się śmierci”.

I am struggling to survive, but this cannot be taught. My Mum [...] always tells me: “Be inconspicuous, this may be the only way to escape death”.

PAMIĘĆ/ZACHOR

W niedzielę 6 sierpnia 2023 roku odbyła się trzecia edycja wydarzenia Pamięć/Zachor. Dzięki przeczytanym relacjom więźniów obozu uczestnicy spotkania zapoznali się z historią KL Plaszow, opowiedzianą poprzez pryzmat osobistych doświadczeń Ocalałych.

Wydarzenie Pamięć/Zachor, organizowane w pierwszą niedzielę sierpnia, nawiązuje do zdarzeń rozgrywających się w Krakowie i na terenie KL Plaszow w 1944 roku. W niedzielę 6 sierpnia tego roku w reakcji na wybuch powstania w Warszawie Niemcy aresztowali blisko 6 tysięcy mężczyzn i osadzili ich w obozie płaszowskim. Także w sierpniu 1944 roku rozpoczął się proces likwidacji KL Plaszow, a transporty więźniów wyruszyły na zachód, do obozów położonych w głębi III Rzeszy.

Spotkanie Pamięć/Zachor było w tym roku wyjątkowe. Po odczytaniu relacji do uczestników wydarzenia zwrócił się osobiście Bernard Offen, ocalały z Holocaustu, były więzień KL Plaszow, który opowiedział o swoim pobycie w obozie.

Bernard Offen urodził się w 1929 roku w Krakowie. W czasie wojny przebywał w getcie krakowskim, a następnie był więziony w obozach koncentracyjnych Plaszow, Mauthausen, Auschwitz-Birkenau i Dachau. Po wojnie wraz z braćmi wyemigrował do Stanów Zjednoczonych. Od lat 90. XX wieku jest aktywnie zaangażowany w działalność edukacyjną dotyczącą

MEMORY/ZACHOR

On Sunday 6 August 2023, the third edition of the Memory/Zachor event was held. The participants in the meeting were acquainted with the history of KL Plaszow through personal experiences of those who survived, by listening to read accounts given by the camp prisoners.

Memory/Zachor, organized on the first Sunday of August, relates to the events that took place in Kraków and in KL Plaszow in 1944. On Sunday 6 August that year, in response to the outbreak of the Warsaw Uprising, Germans arrested almost 6 thousand men to detain them in the Plaszow camp. Also in August 1944, the liquidation process of KL Plaszow began, and transports with prisoners departed towards the west for camps located in the Third Reich's interior.

The 2023 Memory/Zachor meeting was exceptional. Once the accounts had been read, the participants in the event were addressed by Bernard Offen in person, a survivor from the Holocaust, a former KL Plaszow prisoner, who related his time in the camp.

Bernard Offen was born in 1929 in Kraków. During the war, he lived in the Kraków Ghetto, then was imprisoned in the concentration camps in Plaszow, Mauthausen, Auschwitz-Birkenau and Dachau. He emigrated to the United States with his brothers after the war. Since the 1990s, he has been actively engaged in education

o II wojny światowej i totalitaryzmów. Swoje wojenne losy udokumentował w filmach „The Work”, „My Hometown Concentration Camp”, „Process B-7815” i „Hawaii and the Holocaust”. W 2008 roku wydał książkę „My Hometown Concentration Camp”.

about World War II and totalitarian regimes. He gave an account of his wartime life in such documentaries as “The Work”, “My Hometown Concentration Camp”, “Process B-7815” and “Hawaii and the Holocaust”. In 2008, he published the book “My Hometown Concentration Camp”.

ŚWIADECTWA

Bernard Offen

TESTIMONIES

”

Żyłem w Plaszkowie w ciągłym strachu przed śmiercią, ale wciąż mając wolę życia. Jedliśmy, pracowaliśmy i każdego dnia podbijaliśmy liczbę zamordowanych. [...] W takim świecie przyszło nam żyć. Ale wciąż żyliśmy.

I lived in Plaszow in constant fear of death, but still retaining the will to live. We ate, worked, and day by day added to the number of the murdered. [...] That was the world we had to live in. Still, we continued to live.

WOLONTARIAT

W 2023 roku zachęcaliśmy do wsparcia różnorodnych działań Muzeum i włączenia się w nie, poczynając od porządkowania i opracowywania źródeł historycznych po pomoc przy organizacji wydarzeń muzealnych. Zapraszaliśmy wszystkich chcących zdobyć doświadczenie w pracy w Muzeum i przyczynić się do budowania wiedzy o miejscu pamięci.

Działania wolontariuszy skupiły się na opracowaniu list więźniów KL Plaszow, powstałych w II połowie 1944 roku, których oryginały są przechowywane w Żydowskim Instytucie Historycznym.

Wolontariusze włączyli się także w przygotowanie wydarzenia Pamięć/Zachor. Uczestniczyli m.in. w promocji wydarzenia w mediach społecznościowych oraz w przygotowaniu nagrań odczytanych fragmentów relacji byłych więźniów i w organizacji spotkania.

VOLUNTEERING

In 2023, we recruited support for, and encouraged participation in various Museum activities, beginning with organizing and describing historical sources, ending with assistance in the organization of museum events. We invited all those who wished to gain experience in Museum practice and contribute to broadening knowledge of the memorial site.

Work done by the volunteers focused on elaborating lists of prisoners in KL Plaszow, compiled in the second half of 1944, and kept in originals in the Jewish Historical Institute.

The volunteers also engaged in preparations for the Memory/Zachor event. They took part e.g. in promoting the event in social media, and in recording read fragments of accounts given by former prisoners, and in organizing the meeting.

ŚWIADECTWA

Tadeusz Śliwiński

TESTIMONIES

”

W męskich blokach w tę niedzielę grano w karty, zbijano się w gromadki, siedząc na ławach czy na pryczach, i opowiadano bardzo „mięsne” dowcipy. Na górnej drodze nad apelplacem siedział więzień i grał na harmonijce ustnej. Z kobiecego bloku słychać było śpiew, czasem strzeliły drzwi w blokach. [...] Spojrzałem w prawo w górę, gdzie biegła granica obozu płaszowskiego [...]. Z tamtej strony tę samą górkę widać było z okien mojego mieszkania, więc różne reminiscencje przychodziły mi do głowy. Tam wolność, tu niewola. Tam najbliżsi, tu tygiel różnych charakterów, pragnień, kłopotów, celów, spraw podporządkowanych niemieckiemu porządkowi i władaniu.

On that Sunday, men in male barracks played cards, gathered sitting on benches or bunks, and told very dirty jokes. A prisoner sat on the upper road above the roll-call ground and played the harmonica. Singing was heard from the female barracks, sometimes a barracks door banged. [...] I looked up to the right where the Plaszow camp boundary ran [...]. The same hillock could be seen from the other side, from my apartment windows, and so various reminiscences were stirred up. Freedom there, captivity here. My loved ones there; and here – a melting pot of various characters, desires, troubles, goals, affairs, subordinated to German order and rule.

PRACE BADAWCZE I NAUKOWE

Od 2021 roku trwa praca nad wspólnym wydawnictwem Muzeum KL Plaszow i Fundacji Ośrodka KARTA o obozie Plaszow, które powstaje z wykorzystaniem metody montażu relacji źródłowych i dokumentów. W ramach działań poprzedzających wydanie publikacji, w związku z 80. rocznicą likwidacji krakowskiego getta, w 114. numerze kwartalnika „Karta” ukazał się artykuł Anity Szkarłat z Muzeum KL Plaszow i Justyny Avcı z Ośrodka KARTA pt. „Przejście na cmentarz”. Tekst zawierał m.in. relacje osób, które przeżyły krakowskie getto i stamtąd trafiły do niemieckiego nazistowskiego obozu Plaszow.

W 2023 roku trwały prace nad rocznikiem MKLP „Studia nad Obszarami Historii i Pamięci. Rocznik Muzeum KL Plaszow”. Ustalono linię redakcyjną pisma oraz jego główne cele i założe-

nia, skompletowano artykuły i recenzje do pierwszego numeru. Ponadto powołano Radę Naukową czasopisma oraz uzgodniono skład redakcji.

Rocznik Muzeum KL Plaszow poświęcony jest przede wszystkim badaniom i upamiętnianiu KL Plaszow. W obszarze naszych zainteresowań znajdują się także historia II wojny światowej oraz innych konfliktów i ludobójstw XX i XXI wieku, ich konsekwencje i współczesna pamięć o nich.

Naszą uwagę kierujemy również na wojenne losy Ofiar. II wojna światowa stanowi dla nas punkt wyjścia do debaty o wszelkich totalitaryzmach i ich skutkach.

Pracownicy Muzeum KL Plaszow uczestniczyli w 2023 roku w konferencjach naukowych, na których prezentowali referaty dotyczące historii KL Plaszow i samego miejsca pamięci.

RESEARCH AND SCIENTIFIC STUDIES

Since 2021, work has continued on a joint publication by the KL Plaszow Museum and KARTA Centre Foundation on the Plaszow camp, using the method of combining source accounts and documents. An article by Anita Szkarłat from the KL Plaszow Museum and Justyna Avcı from the KARTA Centre, titled “Przejście na cmentarz” (“Road to the Cemetery”) appeared in the 114th number of the “Karta” quarterly as part of our work preceding this publication, to mark the 80th anniversary of the Kraków Ghetto liquidation. The article contained e.g. accounts given by people who lived in the Kraków Ghetto and were eventually transferred to the German Nazi camp in Plaszow.

In 2023, work continued on the KLPM yearbook “Studia nad Obszarami Historii i Pamięci. Rocznik Muzeum KL Plaszow”. The editorial line of the journal was defined together with its major objectives and guidelines; all articles

and reviews for the first number were collected. Also, the journal’s Scientific Board was appointed, and the editorial team formed.

The Yearbook of the KL Plaszow Museum concentrates principally on research into and commemoration of KL Plaszow. Our area of interest also includes the history of World War II and other conflicts and genocides in the 20th and 21st centuries, their consequences and their current remembrance. We also direct our attention to wartime experiences of the Victims. We perceive World War II as a starting point to debate about all totalitarian regimes and their aftermath.

Employees of the KL Plaszow Museum participated in 2023 in scientific conferences at which they gave lectures about the history of KL Plaszow and on the memorial site.

ŚWIADECTWA

Mosze Bejski

TESTIMONIES

”

Był między nami żartowniś Wilek [Wilhelm] Kranz [...]. W najtrudniejszych i najgorszych chwilach umiał rozweselić i pocieszyć, opowiadając różnego rodzaju dowcipy. Wieczorem, kiedy już skończyliśmy załatwiać wszystkie sprawy (z baraku nie wolno było wychodzić) [...] i zostało trochę czasu do zgaszenia świateł, on w baraku, w którym przebywałem, pocieszał nas, nawet w najgorszych okresach.

There was a joker among us by the name of Wilek [Wilhelm] Kranz [...]. At the most difficult and worst moments, he found a way to amuse and comfort us by telling various kinds of jokes. In the evening, when we had done all our daily jobs (there was a ban on leaving the barracks) [...] and some time was left until lights were turned out, he comforted us, the inmates in my barracks, even in the worst times.

Liste der am 14.4.1944 aus Drohobycz und Boryslaw überstellten jüdischen
Häftlinge.

Frauen

Lfd. Nr.:	Name und Vorname	Häftl. Nr.:	Geb.-Datum	Beruf	Überst. von
1.	Aberbach Anula	13577	8. 1.1926	Kistenarbeiterin	
2.	Aberländer Antonina	13578	10. 6.1909	Strichergehilfin	Drohobycz
3.	Acht, Sala	13579	21. 6.1909	Sanitätsgehilfin	Drohobycz
4.	Altmann Minna	13580	10. 6.1914	Köchin	"
5.	Altmann Olga	13581	1. 4.1902	Gärtnerin	"
6.	Altschüler Rosa	13582	28. 1.1909	Miedermachermeister	"
7.	Arnold Sabina	13583	? . ? .1892	Küchengehilfin	Boryslaw
8.	Art Regina	13584	8. 5.1921	Schneidiergehilfin	Drohobycz
9.	Backenrot Rachel	13585	23. 5.1890	Weißnäherin Ges.	Boryslaw
10.	Backenrot Rosa	13586	10.11.1898	Wäschenäh.-Geh.	Drohobycz
11.	Backenrot Ruchel	13587	23. 6.1899	Schneidiergehilfin	"
12.	Banda Perl Lea	13588	4.12.1906	Strickergehilfin	"
13.	Banda Regina	13589	26. 3.1906	Buchhalterin	Boryslaw
14.	Benkendorf Fanny	13590	2.10.1905	Schneidiergehilfin	"
15.	Benkdorf Sala	13591	14.12.1913	Schreibkraft	Drohobycz
16.	Beer Editz	13592	3. 1.1922	Angestellte	"
17.	Berger Hilda	13593	13. 6.1914	Stenotypistin	"
18.	Berger Iti	13594	10.10.1899	Köchin	"
19.	Berger Stella	13595	12.10.1927	Kistenarbeiterin	"
20.	Bergmann Pessi	13596	3. 9.1922	Wäschenäh.Geh.	"
21.	Bilewicz Helene	13597	12. 8.1909	Pflegerin	"
22.	Bergman Klara	13598	12. 4.1904	Köchin	Boryslaw
23.	Birnbaum Stella	13599	7. 3.1905	Küchengehilfin	"
24.	Blatt Giza	13600	28. 9.1905	Stenotypistin	"
25.	Bloch Dora	13601	1. 1.1909	Schneidiergehilfin	Drohobycz
26.	Bloch	13602	1. 1.1909	Strickergehilfin	"
27.	Bloch	13603	1. 1.1909	Buchbindergesellin	"
28.	Blumen	13604	1. 1.1909	Stenotypistin	Boryslaw
29.	Bogner	13605	1. 1.1909	Schneidiergehilfin	Drohobycz
30.	Bokse	13606	1. 1.1909	Schneidiergehilfin	Boryslaw
31.	Borgman	13607	1. 1.1909	Schneidiergehilfin	"
32.	Borgniker	13608	1. 1.1909	Schneidiergehilfin	"

Lista transportowa do KL Plaszow:
Więźniarki żydowskie deportowane
14 kwietnia 1944 roku z Drohobycz
i Borysławia,
ITS Digital Archive,
Alorsen Archives

Arrival list of KL Plaszow:
List of Jewish prisoners transferred
on April 4, 1944 from Drohobycz
and Boryslaw,
ITS Digital Archive,
Alorsen Archives

ARCHIWUM CYFROWE
KL PLASZOW

W 2023 roku Archiwum Cyfrowe Muzeum KL Plaszow powiększyło swoje zasoby o 1494 nowe rekordy, a 2800 archiwalnych opisów zostało uzupełnionych i rozbudowanych.

Archiwum, zawierające informacje o więźniach i ofiarach obozu Plaszow, dostępne jest dla wszystkich na stronie internetowej www.ca.muzeumkrakowa.pl i liczy obecnie 10 048 rekordów.

THE KL PLASZOW
DIGITAL ARCHIVE

In 2023, the KL Plaszow Museum Digital Archive augmented its resources by adding 1494 new records, and supplementing and expanding 2800 archive descriptions.

The Archive containing information about the prisoners and victims of the Plaszow camp, is publicly available on the website www.ca.muzeumkrakowa.pl, and currently contains 10 048 records.

ŚWIADECTWA

Rena Wohlfeiler

TESTIMONIES

”

Na apelu stał taki ładny, śniady chłopak z białym opatrunkiem [na głowie] jak turban. Wtedy na niego zwróciłam uwagę i tak się poznaliśmy. Jego też później przydzielono do Madritscha, tam pracował. Zajmował się wykrojem materiałów, a ja szyłam. To były takie godziny, kiedy można było ze sobą rozmawiać. I tak się zaczęła nasza miłość.

There was a handsome, swarthy boy standing for roll call, with a white bandage [wrapped around his head], like a turban. It was when he attracted my attention, and thus we met. Later on, he was also assigned to Madritsch's factory where he worked. He was in making patterns, and I was in sewing. These were the hours when we could talk to each other. That's how our love began.

WSPÓŁPRACA

W 2023 roku Muzeum kontynuowało współpracę z Muzeum Krakowa oraz ze Stowarzyszeniem Krakowian w Izraelu, z pomocą których przeprowadzało kwerendy i uzyskiwało informacje o Ocalałych i ich rodzinach.

Muzeum KL Plaszow było także partnerem Festiwalu Kultury Żydowskiej podczas obchodów 80. rocznicy likwidacji krakowskiego getta. Dzięki współpracy z podgóorskimi szkołami: IV Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki i XLIII Liceum Ogólnokształcącym im. Zofii Chrzanowskiej w uroczystość aktywnie zaangażowali się ich uczennice i uczniowie, którzy czytali relacje Ocalałych.

W marcu 2023 roku Muzeum KL Plaszow nawiązało współpracę z Gminą Sułkowice w związku z obchodami 80. rocznicy pacyfikacji tej miejscowości. W lipcu 1943 roku policja niemiecka przeprowadziła w Sułkowicach i okolicznych wsiach brutalną akcję pacyfikacyjną. Aresztowano wówczas i osadzono w obozie pracy Plaszow kilkadziesiąt osób. W ramach 80. rocznicy tego wydarzenia w Izbie Tradycji w Sułkowicach odbyło się spotkanie pt. „Aby pamięć o nich trwała...”, zorganizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Sułkowic „Kowadło”, Gminę Sułkowice, Gminną Bibliotekę Publiczną im. ks. Józefa Sadzika w Sułkowicach oraz Muzeum KL Plaszow.

COOPERATION

In 2023, the Museum continued its cooperation with the Kraków Museum and with the Israeli Association of Cracovians which supported the Museum in conducting research and obtaining information about the Survivors and their families.

The KL Plaszow Museum also partnered with the Jewish Culture Festival to celebrate the 80th anniversary of the Kraków Ghetto liquidation. Cooperation with Podgórze schools: the Tadeusz Kościuszko 4th Secondary School of General Education and the Zofia Chrzanowska 43rd Secondary School of General Education resulted in their students being actively engaged in the ceremony by reading accounts given by the Survivors.

In March 2023, the KL Plaszow Museum entered into cooperation with Sułkowice Township to celebrate the 80th anniversary of a pacification operation in that community. In July 1943, the German police conducted a brutal pacification operation in Sułkowice and its surrounding villages. Dozens of people were arrested and imprisoned in the labour camp at Plaszow. The 80th anniversary of that event was commemorated by a meeting held in the Sułkowice Heritage Centre with the motto “To Make Remembrance of Them Last”, organized by the “Kowadło” Society of Sułkowice Friends, Sułkowice Township, Father Józef Sadzik Township Public Library in Sułkowice and the KL Plaszow Museum.

ŚWIADECTWA

Helena Brzeska

TESTIMONIES

”

Doświadczaliśmy horroru, we wszystkich jego kształtach i barwach – jak życie w piekle. Wówczas nie mieliśmy wyboru, ale mimo to żyliśmy nadzieją, że wojna skończy się szybko i będziemy mogli cieszyć się wolnością, że wrócimy do naszego zwykłego życia. Wtedy nie wiedzieliśmy, co na nas czeka.

We experienced the ultimate horror in all its forms and colours – we were living in hell. We had no choice then, still we cherished hopes that the war would come to an end soon, and we would enjoy freedom, return to our normal lives. We were unaware of our fates.

WIZYTY STUDYJNE

W czerwcu 2023 roku pracownicy Muzeum KL Plaszow w ramach wyjazdu studyjnego odwiedzili Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie, Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem oraz Łódź, gdzie zwiedzali między innymi teren byłego getta, Stację Radegast oraz cmentarz żydowski.

Podczas wizyt pracownicy Muzeum zapoznali się z ekspozycjami i rozmawiali o specyfice pracy w odwiedzanych instytucjach oraz o podejmowanych przez nie wyzwaniach zarówno w bieżącej działalności, jak i w związku z realizowanymi inwestycjami.

STUDY VISITS

In June 2023, as part of their study trip, employees of the KL Plaszow Museum visited the Gross-Rosen Museum in Rogoźnica, the Martyrs' Museum in Żabikowo, the Museum of former German Death Camp Kulmhof in Chełmno on Ner and Łódź, where they saw e.g. the area of former ghetto, the Radegast Station and Jewish cemetery.

During their visits, Museum employees saw exhibitions, discussed work methods adopted by the visited institutions, the challenges that they took on both in their current operation and future-oriented projects.

ŚWIADECTWA

Maksymilian Taube

TESTIMONIES

”

W obozie było wielu rabinów, którzy mnie osobiście dodawali odwagi. Dawali mi nadzieję, wiarę w Boga i że nie wszystko jest stracone, że można człowieka upokorzyć, wyniszczyć, ale nie unieścić.

In the camp, there were many rabbis who heartened me personally. They gave me hope, faith in God, the belief that not everything was lost, that man could be humiliated, debilitated, but could not be annihilated.

RADA MUZEUM KL PLASZOW

6 czerwca 2023 roku odbyło się zebranie Rady Muzeum KL Plaszow. Członkowie Rady zapoznali się z działaniami realizowanymi przez muzeum w poprzednim roku. Zreferowano aktywność edukacyjną i naukową podejmowaną przez instytucję.

Jednym z głównych tematów dyskusji było rozpoczęcie kolejnego etapu inwestycyjnego i związane z tym wyzwania. Członkowie Rady dyskutowali także nad proponowanym oznaczeniem granic cmentarzy, rozwojem naukowym instytucji i rolą edukacji. Rada jednogłośnie zaakceptowała sprawozdanie za rok 2022 i plany działania na rok 2023.

COUNCIL OF THE KL PLASZOW MUSEUM

The KL Plaszow Museum Council held its meeting on 6 June 2023. The Council members received information about the tasks completed by the Museum in the preceding year. The educational and scientific activities carried out by the institution were presented.

One of the main topics of discussion was the beginning of a new development stage in the Museum's area and the related challenges. The Council members also discussed the proposed marking of cemetery boundaries, the institution's research plans and its role in education. The Council unanimously approved the report for 2022 and plans of activity for 2023.

ŚWIADECTWA

Samuel Offen

TESTIMONIES

”

Nie podejmowano działań konspiracyjnych z tego banalnego powodu, że przez większość czasu głodowaliśmy. To, co było naszym celem, to dostanie kawałka chleba. Jak można podejmować próby sabotażu, skoro jedyne, co chcesz, to dożyć do następnego posiłku – jeśli w ogóle go dostaniesz. Poza jednostkowymi przypadkami aktów odwagi – nie było zorganizowanej konspiracji. [...] Głodowaliśmy. Nie byliśmy w stanie nawet przytomnie myśleć.

No underground actions were taken for the obvious reason that we were starving most of the time. To get a piece of bread: that was our goal. How can you make a sabotage attempt while your only wish is to survive until the next meal – if you get one. Except individual acts of bravery – there was no organized resistance. [...] We were starving. We were simply unable to think rationally.

APEL DO WIĘŹNIÓW I ICH RODZIN

Głównym celem działalności Muzeum KL Plaszow jest ocalenie pamięci o byłych więźniach obozu. Służy temu budowane przez nas Archiwum Cyfrowe KL Plaszow dostępne pod adresem www.ca.muzeumkrakowa.pl.

Dzięki informacjom o indywidualnych losach więźniów możemy we właściwy sposób opowiadać o całej historii niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow. Wiedza o zamordowanych i ocalałych jest bezcenna. Jest depozytem, który staramy się zabezpieczyć i którym dzielimy się w naszej pracy edukacyjnej i naukowej.

Dlatego zwracamy się z apelem do Ocalałych i Ich Rodzin o kontakt z Muzeum KL Plaszow w Krakowie. Tylko wspólnie zdołamy ocalić pamięć o tych, którzy byli więźniami obozu Plaszow.

Czekamy na kontakt i informacje od Państwa. Prosimy pisać na adres: info@plaszow.org lub Muzeum KL Plaszow, ul. Lipowa 3/115, 30-702 Kraków. Zapraszamy również do kontaktu telefonicznego: +48 12 307 02 53.

APPEAL TO THE PRISONERS AND THEIR FAMILIES

The principal objective of KL Plaszow Museum is to preserve the memory of the former camp's prisoners. We pursue this objective by building the KL Plaszow Digital Archive that is available at: www.ca.muzeumkrakowa.pl.

Collected items of information about individual fates of the prisoners enable us to compile and present a complete history of the German Nazi labour and concentration camp Plaszow. Knowledge of the killed and the survivors is priceless. It is a deposit that we feel obliged to preserve and share in our educational and research projects.

Hence, we appeal to the Survivors and Their Families to contact the KL Plaszow Museum in Kraków. Together we can preserve the memory of those who were imprisoned in the Plaszow camp.

We look forward to receiving your letters and information. Please contact us at: info@plaszow.org or Muzeum KL Plaszow, ul. Lipowa 3/115, 30-702 Kraków.

We also encourage you to contact us by telephone: +48 12 307 02 53.

ŚWIADECTWA

Matylda Weinfeld

TESTIMONIES

”

Tymczasem docierały słuchy, że Niemcy przegrywają na rosyjskim froncie, że ich armie cofają się w popłochu, a front zbliża się do Krakowa. Więc jednak? Przeżyliśmy? Doczekaliśmy końca? Czy dadzą nam dożyć? Równocześnie z tymi wieściami docierały inne, okropne. Cały obóz był jak parujący kocioł, z którego wrzątek nie znajduje ujścia.

Meanwhile, rumours were going around that the Germans were defeated on the Russian front, that their armies retreated in panic, and the front approached Kraków. Did it finally happen? Did we survive? Would we see the end? Would they let us live? This news was accompanied by other, horrific messages. The entire camp was like a kettle boiling over with no outlet for steam.

MUZEUM KL PLASZOW.
RAPORT Z DZIAŁAŃ 2023

Opracowanie
Zespół Muzeum KL Plaszow

Projekt i skład
Jarosław Bereta

Redakcja
Anna Kandzior-Zug

Tłumaczenie
SIGILLUM NOVUM sp. z o.o.

Wizualizacje
Koza Nostra Studio sp. z o.o.

Fotografie
Katarzyna Bednarczyk, Kamil Karski,
Paulina Nortowska, Ewa Piasecka,
Marta Śmietana

Muzeum – Miejsce Pamięci KL Plaszow
w Krakowie. Niemiecki nazistowski
obóz pracy i obóz koncentracyjny
(1942–1945) (w organizacji)
30-702 Kraków, ul. Lipowa 3/115
tel.: +48 12 307 02 53
e-mail: info@plaszow.org
www.plaszow.org

Archiwum Cyfrowe KL Plaszow:
www.ca.muzeumkrakowa.pl

Druk
Vega Druk, Cholerzyn 280
www.vega-druk.pl

KL PLASZOW MUSEUM
REPORT ON ACTIVITIES IN 2023

Compiled by
KL Plaszow Museum Team

DTP artist
Jarosław Bereta

Editor
Anna Kandzior-Zug

Translation
SIGILLUM NOVUM sp. z o.o.

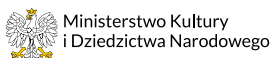
Visualisations
Koza Nostra Studio sp. z o.o.

Photographs
Katarzyna Bednarczyk, Kamil Karski,
Paulina Nortowska, Ewa Piasecka,
Marta Śmietana

The KL Plaszow Memorial Museum
in Kraków. The German Nazi Labour
and Concentration Camp (1942–1945)
(in organization)
30-702 Kraków, ul. Lipowa 3/115
tel.: +48 12 307 02 53
e-mail: info@plaszow.org
www.plaszow.org

KL Plaszow Digital Archive:
www.ca.muzeumkrakowa.pl

Print
Vega Druk, Cholerzyn 280
www.vega-druk.pl

ISBN 978-83-964863-4-9